

lodí. I když správná interpretace zmíněné nálezové situace byla prvně publikována už v roce 1905, jednoznačné vyhodnocení bylo zpracováno poměrně nedávno (J.-M. A. W. MOREL, *Frühromische Schiffshäuser in Haltern, Hofestatt. Ausgrabungen und Funde in Westfalen-Lippe* 5, 1987. Mainz am Rhein 1988, 221–249). Všechny další drobné nálezy, nálezové situace nebo zmínky ve zprávách antických autorů nejsou jednoznačné a ve větší nebo menší míře patří do okruhu nepřímých indicií. V recenzované knize tedy není v tradičním smyslu slova vyhodnocován „pramenný materiál“, jehož prostřednictvím by byla poznávána minulá skutečnost. Autor pracuje s širokým spektrem zmíněných indicií, mnohostranně je vyhodnocuje a dospívá k přijatelným a přesvědčivým závěrům. Navzdory skutečnosti, že má mnohdy k dispozici pouze *argumentum ex silentio*, lze bez nejmenších pochybností konstatovat, že jím dosažené poznání není fikcí.

Ondřej Šedo

Krátká informácia o workshope „Pohansko 2002. Počítačová podpora v archeológii“

V dňoch 27. – 29. 5. 2002 sa v príjemných priestoroch loveckého zámečku na Pohansku pri Břeclavi konal pracovný seminár „Pohansko 2002. Počítačová podpora v archeológii“. Akciu organizačne zabezpečovali Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně a Městské muzeum a galerie Břeclav.

Konferencia, prvá svojho druhu, vznikla z potreby vzájomne si sdeliť poznatky a skúsenosti získané pri uplatňovaní najmodernejších metód spracovania archeologickej problematiky. Nápad usporiadať stretnutie, kde by sa rozoberali možnosti počítačovej techniky v archeológii a zároveň sa prezentovali už dosiahnuté výsledky vznikol dávno predtým. V roku 1997 vydal Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brne skriptá „Počítačová podpora v archeológii“, editorom bol Mgr. Jiří Macháček, Ph.D. Práca vznikla s podporou grantu Fondu rozvoja VŠ MŠMT ČR a Grantovej agentury AV ČR. Podieľalo sa na nej 14 autorov, ktorí v stručnosti predstavili využitie databázových systémov, geografických informačných systémov, štatistických analýz atď. pri spracovávaní archeologických dát. Publikácia mala ohlas ako na pôde rozličných archeologických inštitúcií, tak u študentov archeológie. Započatá živá diskusia naštartovala realizáciu pracovného seminára s problematikou počítačovej podpory v archeológii.

Na konferencii na Pohansku zaznelo 21 príspevkov od 28 referujúcich: *Dvořák, A. – Kučera, M. – Macháček, J.*: Břeclav – Pohansko / Lesní školka. Digitální katalog archeologických pramenů. Možnosti GIS při publikaci rozsáhlých souborů archeologických dat; *Bárta, M. – Brůna, V. – Čech, P.*: Povrchový průzkum Abusiru-jih a zpracování dat v prostředí GIS. Fotogram – stará metoda v novem kabátě; *Podliska, J. – Matoušová, S.*: Zpracování a prezentace archeologické dokumentace formou hypertextových stránek (ukázky výsledků); *John, J.*: Úvaha o možnostech počítačové rekonstrukce pravěkých cest; *Goláň, J.*: Prediktivní modelování v mikroregionu hradiska Břeclav – Pohansko; *Kuna, M. a kol.*: Archeologická databáze Čech a využití GIS v ARÚ Praha; *Květina, P.*: Aplikace GIS na příkladu revidované archeologické databáze Kutnohorska; *Krušinová, L. – Volfík, P.*: Informace o průběžných výsledcích výzkumného úkolu "Státní archeologický seznam ČR"; *Neustupný, E.*: Archeologická analýza, databáze a geografické informační systémy; *Merta, D. – Peška, M. – Procházka, R.*: Zkušenosti s databázovými aplikacemi a CADem při zpracování dat ze záchranných archeologických výzkumů na pracovišti Archaia Brno; *Wallisová, M. – Klein, D.*: Digitalizace plánové dokumentace s využitím programu COREL DRAW; *Mazuch, M. – Poláček, L.*: Poznámky k převodu dokumentace starých výzkumů v Mikulčicích do elektronické podoby; *Škrdla, P.*: Modelace reliéfu v programu Surfer; *Šmejda, L.*: Studium pohřebních areálů formalizovanými metodami; *Horáčková, A.*: Využití výpočetní techniky při zpracování eneolitických sídelních areálů; *Čech, P.*: Vyhodnocení pohřbené populace u neznámého románského kostela v Žatci z hlediska věku a zdravotního stavu v prostředí GIS; *Dresler, P.*: Počítače a studenti archeologie na FF MU v Brně; *Vařeka, P.*: Zpracování nálezů zapanit – databázová aplikace a možnosti grafických rekonstrukcí; *Salaš, M.*: Databáze bronzových dopotů na Moravě; *Kalábek, M. – Procházková, P.*: Zkušenosti s praktickým využitím databázových programů při velkých záchranných výzkumech a možnosti jejich propojení s muzejní evidencí; *Vařeka, P.*: Bibliografická databáze archeologie ČR. Maratón referátov ukončila na tretí deň prehliadka veľkomoravského hradiska Pohansko.

Atmosféra seminára bola dynamická a plná nových námetov. Všetci zúčastnení sa zhodli na tom, že by bolo viac než dobré, aby sa z workshopu stala tradícia. Pomyselný štafetový kolík prebrala z rúk ÚAM FF MU v Brne a MMG Břeclav Katedra archeologie na Fakulte humanitných štúdií Západočeskej univerzity v Plzni. Druhý ročník pracovného seminára „Počítačová podpora v archeológii“ sa bude konať 26. – 28. 5 2003 v Nečtinách.

Renáta Švecová

Počítačová podpora v archeológii 3. Kravsko u Znojma 24.–25. 5. 2004

Po roce se konference k problematice využití počítačových technologií v archeologii vrátila na území Moravy. V prostorách zámečku Kravsko, nedaleko Znojma, ji ve dnech 24. – 25. května 2004 zorganizoval, již podruhé, Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně.

Oproti II. ročníku, který se konal pod záštitou Katedry archeologie plzeňské univerzity, kde se sešlo přes 100 účastníků, bylo setkání v Kravsku výrazně komornější – zúčastnilo se ho 41 zájemců z Čech, Moravy a Slovenska. Akce se tak svým charakterem přiblížila prvnímu ročníku konanému na Pohansku u Břeclavi (viz str. 305-306). Pro diskusi během zasedání i při večerním posezení byl tento počet ideální. Přes pochybnosti organizátorů, zda se téma počítačové podpory mezi archeology již nevyčerpalo, příspěvky svou kvalitou ukázaly, že pravidelné konání obdobných setkání smysl jednoznačně má.

Na konferenci v Kravsku bylo prezentováno 16 příspěvků od 22 autorů či autorských týmů. V první den hned po slavnostním zahájení setkání přátel počítačové podpory v archeologii oznámilo 5 referátů týkajících se využití databázových systémů v archeologii: **Jana Benešová – Radek Bláha – Jiří Kalferst**: K problematice výstavby Dbase archeologických nalezišť na správním území města Hradce Králové; **Petr Volfík**: Využití internetových technologií pro zpřístupnění nejen archeologických dat v NPÚ; **Renáta Přichystalová**: Informace o spuštění elektronického katalogu knihovny Oddělení archeologie ÚAM na webových stránkách ústavu; **Pavel Moš**: Databáze v regionálním muzeu; **Zdeněk Lenhart**: Dokumentace archeologických sbírek – Demus.

Druhý den konference byl věnován implementaci nových přístrojů a softwarů, které usnadňují a urychlují práci s archeologickými daty a za pomoci kterých je možno uplatňovat nové efektivnější metody zpracování námi stanovených otázek a vytváření určitých interpretačních modelů. Zaznělo 11 příspěvků: **Petr Květina**: GIS a evidování pozice nálezů v archeologickém objektu; **Jan Mařík**: Vertikální statigrafie a GIS; **Petr Vachůt**: Využití ručního přijímače GPS při sběru prostorových dat o územích s archeologickými nálezů; **Petr Škrdla**: GPS, GIS a struktura osídlení; **Jiří Macháček**: Archeologická metoda a výpovědní schopnost archeologických pramenů; **Richard Thér**: Programová aplikace Arc View 3.2 pro elektronickou dokumentaci výzkumu v Mohelnici; **Alžběta Danielisová – Dagmar Dreslerová – Čeněk Čísecký – Petr Hulík – Jan John – Ivo Koloušek – Tomáš Mikolášek**: Boudy – hrad. Počítačová podpora při výzkumu pravěké architektury; **Čeněk Čísecký – Dagmar Dreslerová**: Projekt severní Prácheňsko – povrchový průzkum. Počítačová podpora při povrchovém výzkumu regionu; **Petr Dresler**: Validace prediktivního modelu osídlení v prostoru soutoku Moravy a Dyje systematickým terénním průzkumem; **Jan John**: Současné aktivity plzeňské katedry v oblasti počítačové podpory.

V průběhu dne vystoupil také host konference – zástupce firmy *Intergraph* pan Kubíček. Intergraph je předním světovým poskytovatelem řešení a služeb pro správu a vizuální reprezentaci komplexních informací a úzce spolupracuje i s Ústavem archeologie a muzeologie na FF MU v Brně. Zástupce firmy obeznámil přítomné s akademickou politikou společnosti a s možnostmi, které akademický institucím poskytuje. Dále informoval účastníky o současném stavu vývoje softwarových technologií firmy, které by se mohly efektivně aplikovat při archeologickém bádání.

O přestávkách mezi jednotlivými bloky přednášek měli účastníci konference možnost vzhlednout dva postery: **Petr Dresler – Jana Krejsová**: Palebná plošina u hradu Rokštejn; **Michal Te-tour**: Možnosti zpracování stavební mazanice – formalizovaná deskriptivní databáze Klasima a přímo na místě podiskutovat o dané problematice s jejich autory.